

Posudek diplomové práce

Název práce: **Situacionistický pokus o znovuoživení avantgardního projektu – jeho kořeny, cíle a úskali**

Autor práce: **Jan Štern**

Diplomová práce kolegy Jana Šterna je věnována názorům Guye Deborda, zejména jeho kritice soudobé společnosti „spektáklů“ a pojetí možností jejího rozrušování či překonávání. Nejprve představuje filozofické pozadí Debordovy kritiky soudobé společnosti, tedy názory K. Marxe a G. Lukácse. Poté přistupuje k samotným názorům Debordovým a zasazuje je do kontextu vzniku, existence a programu Situacionistické internacionály. Předmětem poslední části práce kolegy Šterna je kritika Debordových či obecně situacionistických názorů na povahu umění a nutnost jeho rozpuštění do situace. Zachování distancovaného umění znamená podle Jana Šterna možnost efektivnějšího způsobu boje proti společnosti spektáklů.

Za klady práce lze jednoznačně považovat její přehlednost a poučenost. Autor práce do názorů využívaných autorů pronikl a je schopen je vykládat a uvádět do vzájemných vztahů. Poslední část práce, která by měla představovat její vyústění, se však jeví jako nedokončená. Dva způsoby „oddělenosti“ umění od skutečnosti, o kterých Jan Štern v souvislosti s kritikou situacionistického projektu mluví, spolu přece musí nějakým způsobem souviset. Toto jejich spojení však v práci předvedeno není, přestože se zdá, že mu je Jan Štern na stopě.

Obecně však považuji autorovy kritické poznámky k situacionistickému projektu obsažené v poslední části jeho práce za případné. Připojuji ale otázku týkající se zcizujícího efektu, kterým se autor práce v této části také zabývá. Jan Štern uvádí, že zcizující efekt nás posouvá na „hranu předdistancování“ a že představuje soubor opatření, „jež budou zabraňovat přílišnému vcit'ování a oddávání se dílu“, ale „neopouští při tom dimenzi estetické distance“ (s. 54). Nebylo by však správnější říci, že zcizující efekt nás z distance na okamžik vyvádí a že umělecké dílo nás do distance opět přivádí? V tomto smyslu by se zcizující efekt jevil jako kontrolní mechanismus existence distancovaného vztahu diváka k uměleckému dílu.

Za slabinu diplomové práce považuji to, že kolega Jan Štern nepracuje s francouzskými originály textů G. Deborda a dalších autorů, ale jen s jejich českými a anglickými překlady. V angličtině dokonce uvádí i názvy některých z těchto textů přímo v textu své práce.

Přesto, že z textu je zřejmé, že stylistické schopnosti autora jsou velice dobré, vykazuje práce právě po stránce stylistické řadu nedostatků. V jednotlivých větách se jedná o chyby v odkazování do předchozího textu, chyby v rodu, případně o vyjádření spíše hovorového charakteru. Text obsahuje i hrubé pravopisné chyby. Za zmínku nepochybně stojí nejednotný způsob odkazování k využívaným textům, které je prováděno v poznámkách pod čarou a zároveň v závorkách přímo v textu. Všechny tyto nedostatky snad mohou svědčit o přílišném spěchu při dokončování práce. Určitá přehlíživost k nezbytnosti odkazování do využívané literatury vede však v některých částech textu až projevům autorské nekorektnosti. Například se to týká s. 45–47, na kterých Jan Štern využívá k expozici dějin a významu dadaismu studii Vratislava Effenbergera „Absurdnost a iracionalita v umění“. Poměrně dlouhé citáty z Effenbergerovy studie jsou spojeny pasážemi formulovanými se zřejmým historickým nadhledem. Za tento historický nadhled však Jan Štern vděčí téměř v plné míře Effenbergerovi, ke kterému však neodkazuje, přestože jsou některé části textu diplomové

práce přímými parafrázemi textu Effenbergerova. Autor zdůvodňuje, proč jsme „podnikli“ (s. 47) tento historický exkurz k dadaismu, ale neupozorňuje na to, že směřování tohoto exkurzu a všechny konkrétní informace a odkazy v něm obsažené načerpal z Effenbergerovy studie. S obdobnou situací se setkáváme při charakterizaci nástupu estetického postoje a započetí estetické prožitku, při kterém dochází *„k rozštěpu ega, kdy jedna jeho část vytváří reflektující já, druhá pak já reflektované, neboli subjektivý pól estetického objektu. Ten tak vzniká na základě bezprostředního vztahu reflektovaného já a objektového pólu, tedy nosiče oněch kvalit, které zpustily[!] nástup estetického postoje. Pomyslný předěl, který estetická distance vytváří, tudíž neprochází mezi recipientem a uměleckým dílem, nýbrž protíná samotné recipientovo ego, štěpí ho vedví a stimuluje tak nástup specifického druhu sebereflexe.“* (s. 51) Takové pojetí estetického prožitku a konstituce estetického objektu však prostě není samozřejmé. Autor neodkazuje ke svému zdroji, i když se mi zdá zcela zřejmé, že v těchto pasážích využívá koncepci Vlastimila Zusky. Pochybnosti se však vztahují i k mnoha dalším částem práce. Řada informací uvedených v pasážích mezi citáty musela být odněkud načerpána, není však uvedeno odkud.

Přes uvedené výhrady však hodnotím diplomovou práci Jana Šterna převážně kladně, a to vzhledem k jejímu obsahovému zpracování. **Doporučuji ji tedy k obhajobě** a hodnotím ji stupněm **velmi dobře**.

V Praze, 4. 9. 2013

PhDr. Miloš Ševčík, Ph.D.